

gógusok, orvosnők lesznek. „Nemcsak sok ezer kilométer messziről utaznak ide, (Moszkvába), ez az utazás egyuttal sok évezredet áthatal a kőkorszakból a XX. századba!“ S a nő, aki évezred óta szellemi és lelki tunyaságra volt ítélve, most, ébredése napján, rohamos ütemben, felnyilt energiákkal egyenliti ki hosszú tespedését. Szerző a személyesen megismert életsorsok dús ábrázolásával győz meg róla, miként lettek a lefátyolozott igavonó-nőkből repülőnők, színésznők, orvosnők, kolchozok, gyárak munkásai és vezetői. A kolchozokban vezető szerepet játszanak, Georgiában a gyári munkások 43, Örményországban pedig 52 százalékát teszik. A Távols-Keleten, az „1001 éjszaka meséi“ után az „1002. éjszaka valóságának csodája“ következett el, az emberrévalás, az öntudatraébredés boldogító valósága — írja F. H. És éppen ez, elsősorban a változás embertörténeti jelentősége az, amit a könyv megjelenit. Ez a mű soha többé a történelem menetéből ki nem törölhető — fűzi hozzá. A folyamat még nem zárult le, de a történelem kerékét többé nem lehet visszafordítani. A történelemnélküliség káoszából Kelet asszonya embertudatra s kultúrlétre fejlődött.

(Neufeld Béla)

HERBERT MELZIG: KEMAL ATATÜRK. (Societäts Verlag, Frankfurt, 1938)

A török diktátor, Kemal Atatürk Európában kevésbé ismert, mint európai kollegái, életéről, fejlődéséről azután így még kiszinezettebb képek vannak forgalomban, mint amilyenek a nagy európai vezérek életutjáról. A valóság ezzel szemben az, hogy Kemal Atatürk, aki a közelkelet egyik legendája ma, nagyobb nehézségeket győzött le pályáján, mint amennyit Európában feltételeznek róla. Eltekintve a politikai akadályoktól, felvette a harcot az ozmán birodalom vallási hagyományaival s a birodalom középkorisan gondolkodó embereivel. A több helyen korántsem objektív szerző érdeme, hogy nem a török diktátor emelkedésének romantikus ábrázolására törekszik, hanem megadja azt a tárgyi keretet, amelyben ez a felemelkedés megtörténhetett. Ugyanakkor ismerteti a politikai és diplomáciai összefüggéseket, úgy hogy a könyv az Uj Törökország kialakulását illetőleg is tájékoztat. (v.)

ZEITSCHRIFT FÜR FREIE DEUTSCHE FORSCHUNG.

(Science et Litterature. Paris, 1938.)

A külföldre szorított német szellemi életnek eddig nem volt kimondottan tudományos folyóirata. A pár színvonalas irodalmi és világnézeti folyóirat (*Mass und Wert, Das Wort*) mellett úgyszólván csak a Prof. *Horckheimer* szerkesztésében megjelenő *Zeitschrift für Sozialforschung*-ot említhetjük meg; ez is háromnyelvű folyóirat, mely így csak részben német s aránylag magas ára miatt csak szűkebb köröket érint. Ezen a hiányon igyekszik segíteni a párizsi német szabadegyetem kiadásában megjelenő *Zeitschrift für freie deutsche Forschung*, melynek első száma most hagyta el a sajtót.

A folyóirat első cikkét — stilszerűen — a külföldön élő legnagyobb német tudós, Albert *Einstein* írta *Physik und Realität* címmel. Alfred *Stern* a Heisenberg-féle elvről (Unbestimmtheitsrelation) közöl érdekes fejtegetéseket, élesen szembehelyezkedve azokkal, akik — mint pl. *Pascual Jordan* — ezt a fizikai elvet egy lélektani indeterminizmus alátámasztására szeretnék felhasználni. Prof. *Siegfried Marck Zur Philosophie des Nationalsozialismus* címen értekezik; szerinte megokolatlanul tekintik Fichtét és Hegelt a mai német rendszer szellemi elődeinek, bár kétségtelen, hogy a fichtei „geschlossener Handelsstaat“ gondolata, va-